

Pietro Archiati

Buddha na přelomu věků – str. 1 **Buddha a esejsťí – str. 2** **Buddha a František z Assisi – str. 3**

V šestém století před přelomem věků shrnul Buddha své učení ve čtyřech vznešených pravdách, jež zvěstoval po svém osvícení:

1. První velká, vznešená pravda říká: Život je utrpení. Narození je utrpení, nemoc je utrpení, stárnutí je utrpení, umírání je utrpení.
2. Druhá velká pravda říká: Příčinou všeho utrpení je žízeň po pozemském bytí. Touha po fyzickém těle se všemi jeho zážitky v člověku probouzí skutečnou posedlost životem ve světě hmoty; ve světě velké iluze, kde se lidé prožívají jako navzájem oddělení a cítí se osamělí a opuštění.
3. Třetí vznešená Buddhova pravda se týká nezbytného osvobození se od utrpení uhašením všech žádostí po životě v těle. Ke spáse člověk dospěje tím, že se vymaní ze světa hmoty, že uhasí žízeň po životě.
4. A čtvrtá vznešená pravda ukazuje cestu ke spáse v podobě osmidílné stezky. Očišťování se od egoismu, od touhy po oddělenosti ve fyzickém světě, bude znamenat také konec všeho utrpení. Člověk pak už nebude mít touhu po pozemském vtělení. Osmidílná stezka se skládá z již zmíněných osmi základních cvičení, která člověk musí stále opakovat, aby se zbavil „žízně po životě“

Buddha tenkrát zemřel s jistotou těchto čtyř zásadních pravd. Byly plodem osvícení, jehož dosáhl v devětatřicátém roce života. V dnešním člověku vyvstává otázka, zda se Buddha po své smrti dále vyvíjí.

Na Východě je obecně známou skutečností, že po životě, v němž se bódhisattva stane buddhou, již pro něj není nutné žádné další působení ve fyzickém těle. To však neznamená, že tím končí jakýkoli vztah k vývoji lidí na Zemi. I když se již buddha neinkarnuje ve fyzickém těle, má nadále možnost působit na lidi z duchovního světa a inspirovat je. I duchovní bytost může působit na pozemský svět - prostřednictvím nadmyslových schrán, prostřednictvím svého „duševního těla“. Všechno duševní je pro ducha jakoby „nástrojem“ prostředkem, umožňujícím mu činnost ve viditelném světě.

Jedna z duševních schrán, duševních sil bódhisattvy, jenž se stal buddhou, se nazývá nirmánakája, „tělo proměny“. Lukášovo evangelium popisuje, jak se při narození Děťátka zjeví pastýřům na poli zástup andělů, zvěstujících příchod Spasitele. Rudolf Steiner spatřuje v tomto andělském zjevení imaginaci, vizi, v níž se pastýřům ukáže Buddhova nirmánakája. Buddha se pastýřům zjeví ve svém těle proměny - onen Buddha, jenž se po s smrti pět až šest století v duchovním světě dále vyvíjí a nyní se ze svých nejlepších sil snaží spolupůsobit při události Krista.

V Lukášově evangeliu se mluví o starém Simeonovi, který v hlubokém pohnutí vzal novorozené dítě do náruče a vyjádřil svou vděčnost, protože jeho oči směly ještě před smrtí uvidět příchod Spasitele. Tento Simeon je podle Rudolfa Steinera znovuvtělením Asity, jenž žil v Buddhově době a tenkrát byl jako velmi starý člověk

nesmírně smuný z toho, že musí zemřít, aniž spatřil spásu světa. Tato individualita nalézá nyní jakožto Simeon útěchu, poněvadž jeho oči viděly spásu světa.

Čteme-li v Lukášově evangeliu dále, rozhodně buddhitickou spiritualitu najdeme v kázání Jana Křtitele. Tímto způsobem se i v evangeliu nepřímo ukazuje, jak je Buddha působící po své smrti z duchovního světa, nadále spojen s vývojem lidstva. Svě nejlepších síly nechává vplynout do Ježíšovy lidskosti, aby se z něj mohl stát nositel očekávaného Spasitele.

Buddha a esejsťi

Rudolf Steiner ve svých přednáškách o „Pátém evangeliu“ líčí Ježíšův život od dvanáctého do třicátého roku. To jinak nikde v moderním lidstvu nenajdeme. I v tomto ohledu bych chtěl shrnout několik podstatných faktů.

Šest let před svým křtem v Jordánu tráví Ježíš Nazaretský v intenzivním styku s esejskými. U nich mohl bezprostředně prožívat, co se do jeho doby stalo z Buddhova učení, neboť esejské můžeme podle jejich životního stylu považovat za skutečné buddhistické mnichy. Svým asketickým životem v odloučenosti a dodržováním přísných pravidel svého řádu se esejsťi v Palestině podobně jako terapeuti v Egyptě snažili v praxi realizovat to, co učil Buddha o šest století dříve.

V důsledku tohoto šest let trávícího styku s esejskými a velmi hlubokých rozhovorů s nimi měl Ježíš jednoho dne vidění, v němž se mu v duchovní podobě zjevil sám Buddha a důvěrně mu řekl, že po své smrti přišel na závažnou chybu ve své nauce. Za svého života považoval za žádoucí, aby se všichni lidé stali buddhistickými mnichy. Kdyby k tomu však došlo, kdyby například všichni lidé praktikovali pohlavní zdrženlivost, lidské pokolení by během krátké doby vymřelo. Teprve po své smrti si uvědomil, že jeho učení všichni lidé praktikovat nemohou a ani nesmějí. Je vhodné pro několik málo vyvolených, kteří jen na úkor ostatních mohou směřovat k dokonalosti. Smysl života na Zemi tedy musí být jiný, než si představoval během svého života. Spásy nelze dosáhnout tím, že se člověk co nejrychleji odpoutá od Země, ale právě naopak: Jen život v těle přivede člověka dál v jeho vnitřním vývoji, protože žádný člověk nemůže být spasen bez ostatních. Všichni lidé patří k sobě jako články jednoho organismu. Žádný člověk nemůže dojít spásy ani štěstí bez štěstí všech.

Díky tomuto duchovnímu rozhovoru s Buddhou se Ježíš Nazaretský naučil něčemu rozhodujícímu nejen sám pro sebe, ale i pro budoucnost všech náboženství. Uvědomil si, že esejsťi mohou mít ve svém úsilí ty nejlepší záměry; aby však mohli nerušeně vést svůj asketický život, oddělují se od ostatních lidí, kteří se pak v důsledku toho musí o to hlouběji spojit se světem hmoty. Esejsťi postrádají vědomí toho, že všichni lidé tvoří nedělitelnou jednotu. Jednotlivý člověk nemůže být zachráněn, nemůže být spasen, aniž by byli spolu s ním spaseni všichni ostatní. V Buddhově době nebylo lidské vědomí natolik pokročilé, aby mohlo obsáhnout celé lidstvo jako jednotu, aby mohlo vidět jednotlivé lidi jako živé články v jediném organismu lidstva. Tady se ukazuje, že i buddhismus, jelikož vznikl před velkým přelomem vědomí, má přípravný charakter. Obrat ve veškerém vývoji se pro každého člověka uskutečňuje stejnou měrou, jakou v jeho vědomí a v jeho morální odpovědnosti žije celé lidstvo jako nedělitelná jednotka.

Při svém setkání s Buddhou žijícím v duchovním světě dospívá Ježíš Nazaretský k otřesnému zjištění, že i vznešené učení a cílevědomé úsilí esejských mohou být prostoupeny egoistickou iluzí. Tito asketové - musel si Ježíš říci - dělají všechno proto, aby byli stále dokonalejší. Žijí ve strádání a v oddanosti duchovnímu světu, a

přesto mají na mysli jen svou osobní spásu - spásu všech lidí neznají. Avšak vývoj člověka na Zemi má za cíl právě překonání všeho egoistického, všeho oddělovacího. Všichni lidé mají být vedeni k jednotě. Jedinec může dosáhnout své dokonalosti jen ve stále se prohlubující lásce ke všem lidem.

Zmiňovaný rozhovor s Buddhou se odehrál ve třicátém roce Ježíšova života, krátce před křtem v Jordánu. Pro vnitřní vývoj Ježíše, v jehož srdci žila touha celého lidstva po spáse, představuje toto setkání jistý obrat. Od živoucího Buddha samotného se dozvěděl, že pravé lidství znamená milovat všechny lidi bez rozdílu a že žádný člověk nemůže dospět k cíli, aniž by s sebou vzal všechny ostatní.

Toto všelidské povolání každého jedince je pro Ježíše Nazaretského poslední přípravou, díky níž se může stát nositelem ducha sjednocujícího všechny lidi. A duch lidstva, Kristus, přináší člověku Ježíši onen soucit a onu lásku ke všem lidem, o něž Buddha usiloval za svého života. V Ježíšově duši se soucit a láska proměňují z učení v účinnou sílu, zahrnující bez rozdílu a bez výjimky všechny lidi. Ježíš přináší Kristu touhu všech lidí osvobodit se od egoismu, od jakéhokoli osamění a jakéhokoli oddělení.

Buddha a František z Assisi

V křesťanském středověku se mezi mnoha krásnými legendami objevuje také legenda o Barlámovi a Josafatovi. Vypráví o tom, kterak křesťan Barlám „obrátil“ indického prince Josafata z buddhismu na křesťanství. Jméno Josafat je obměnou jména Bodasat, vytvořeného ze slova bódhisattva. Tato legenda je připisována Janu Damašskému (7.-8. století) a je obsažena také v „Legenda Aurea“ ve Zlaté legendě. Jejím záměrem je podat jednu důležitou skutečnost, něco, co se skutečně stalo, totiž že Buddha se po své smrti spojil v duchovním světě s duchem křesťanství. Ve středověku ještě žilo, přinejmenším v některých lidech, povědomí o způsobu, jakým v duchovním světě panuje úplná jednota všech náboženství.*

* Oxfordský Lexikon světových náboženství na str. 117-118 uvádí: „Závislost historie legendy o Buddhově životě je nepochybná. Jádrem příběhu patrně kolovalo ve Střední Asii a abbásovském Iráku ještě předtím, než bylo v 10. století christianizováno. Zdá se, že nejstarší je dosud existující gruzínská verze příběhu, potom následují verze řecká a latinská. Jméno Josafat je zřejmě odvozeno od bódhisattva (přes arabské ‚Bud Asáf, záměnou B a Y [v arabském písmu se liší jenom tečkou]). Barlám a Joasaf (neboli Josafat) se stali lidovými křesťanskými svatými: jejich svátek je 27. listopadu. K židovské verzi viz IBN CHASDAL.“ Ibn Chasdal žil ve 13. století a jakožto Žid přeložil tento příběh do hebrejštiny. Publikován byl v roce 1518 pod titulem „Ben ha-melech ve-ha-nazir: Syn krále a nazír“ a dočkal se celé řady vydání.

Více není třeba uvádět, abychom se přesvědčili o velké oblíbenosti této legendy mezi buddhisty; křesťany, muslimy i židy. O to podivněji působí následující poznámka v The Encyclopedia of Religion (sv. 2, str. 554): „Nic neukazuje neznalost Evropanů lépe než skutečnost, že Šakjárnuniho (Buddhův) život vešel v Evropě a na Blízkém Východě ve známost v podobě biografie dvou nepopíratelně křesťanských svatých, Barlámá a Josafata. Lidé nedokázali vidět tyto dva oblíbené středověké svaté v jejich pravém světle - jako chabě přestrojené buddhistické osobnosti - až do objevu Édouarda Laboulayeho (1859).“ Tvůrci příběhu, v němž se vypráví o Buddhově „obrácení“ na křesťanství, bezpochyby věděli, že jde o Buddhu. Naivita, která je jim podsouvána, je v tomto případě na straně těch, kdo se této pomluvy dopouštějí.

Buddhovo „obrácení“ na křesťanství znamená, že nabyl přesvědčení, že vtělení společného ducha všech lidí v člověku nemůže být zdrojem žádného nového náboženství existujícího vedle ostatních, nýbrž každému člověku pomáhá, aby ve svém srdci uskutečnil živoucí jednotu všech náboženství, aby se sám stal živoucí jednotou. Velcí zasvěcenci jakožto tvůrci jednotlivých náboženství dali před přelomem věků vzniknout těmto náboženstvím postupně, jednomu po druhém, a to podle příslušné úrovně vývoje a zvláštního poslání každého národa. Po přelomu věků působí všichni společně z duchovního světa, aby každému člověku pomohli vykonat sjednocení všech náboženství ve svém duchu a ve svém životě.

Po přelomu věků vznikly dva druhy křesťanství: jedno obecně známé a druhé skryté, esoterní. První určovalo ráz kultury v době, kdy lidstvo vplouvalo stále hlouběji do materialismu. Esoterní křesťanství, pěstované jen několika málo křesťany, žilo v „katakombách« kultury a připravovalo překonání materialismu. K tomuto hlubšímu proudu patří také tradice svatého Grálu a rosikrucianství.

V souvislosti s dalším vývojem Buddhy po jeho smrti mluví Rudolf Steiner o úkolu, který Buddhovi na začátku sedmnáctého století světil Christian Rosenkreutz: Christian Rosenkreutz a Buddha se tenkrát v duchovním světě setkali a Rosenkreutz požádal Buddhu, aby poskytoval lidem svou soucitnou službu v duchovní sféře „válečné planety“ Marsu, aby jim přišel na pomoc ve válečných časech materialismu, egoistického boje o existenci. Co to znamená?

Sedmnácté století bylo dobou, kdy agresivita egoismu, jeho válečnický aspekt začal povážlivě narůstat v sociálním životě. Lidé byli víc a víc prostupováni duševními silami způsobujícími chladnou konkurenci, válku všech proti všem. Šířila se materialistická věda a druhý člověk byl čím dál víc považován za protivníka ve všeobecné soutěži o hmotné statky, o moc a prestiž. Čím dál méně byla cítit nezištná vzájemná pomoc a obětavost.

Aby zjednal nápravu, poprosil Christian Rosenkreutz Buddhu jakožto velkého Mistra soucitu a lásky, aby svou duchovní působnost přesunul do sféry Marsu. Po smrti procházejí lidé na své cestě v duchovním světě opakovaně také sférou Marsu. A tady jim měl Buddha pomoci zmírnit jejich válečnictví, bojovnost v jejich srdci. Byla to pro něj opravdová oběť, kosmická oběť, odebrat se do agresivity násilí a egoismu, aby ji pokud možno utišil. Tuto oběť vykonal v následování velké, z lásky vykonané oběti Kristovy.

Od té doby má každý člověk díky setkání s Buddhou ve sféře Marsu možnost dosáhnout síly a vědomí lásky. Je-li k nim vnímavý; může takto vytvořit protiváhu válečnickému instinktu ve své povaze. Buddha pomáhá všem lidem, kteří se proniknou jeho duchem, stále více proměňovat každou agresivitu v lásku.

Také vývoj Františka z Assisi je úzce spjat s Buddhovým proudem. Rudolf Steiner poukazuje na jednu zasvěcovací školu u Kolchidského, Černého moře, kde v předkřesťanských dobách žila individualita, jež se později stala Františkem z Assisi. Kolchidská mysteria byla prostoupena duchem buddhismu. Žáci procházeli po dlouhé přípravě zasvěcením odehrávajícím se ve dvou stupních:

1. K prvnímu stupni měli přístup všichni. Těžiště spočívalo v dosažení sil lásky a soucitu v duchu osmidílné Buddhovy stezky.
2. Druhý, vyšší stupeň žáky vedl k setkání s jednotným duchem sluneční soustavy. Díky tomu také prožívali celé lidstvo jako jednotu. Buddhické úsilí jednotlivce o osobní zdokonalení zde bylo nahlíženo ve spojení se spásou všech lidí, ba všech tvorů na Zemi. Jen několik málo žáků mysteria mohlo tenkrát ve svém vnitřním vývoji dojít až k této zkušenosti. Patřil k nim také pozdější František z Assisi.

V důsledku tohoto dávného zasvěcení dokázal jako František z Assisi uvést buddhismus a křesťanství ve vzájemný soulad. Jeho bezmezná láska, díky níž si František z Assisi získal oblibu v celém světě i velké množství následovníků, byla láska, jež byla věnována všem lidem bez rozdílu i pozemským tvorům. Tento druh lásky je buddhistický a křesťanský zároveň. Vezmeme-li v úvahu vývoj, kterým František z Assisi v uplynulých dobách prošel, můžeme mu lépe porozumět.

Na tomto příkladu se ukazuje, že nelze říci, že jedno náboženství je pravé a druhé je omylem. Mnohem spíše jde o to, abychom uznali trvalý příspěvek každého náboženství ve prospěch vývoje každého jedince k lidství, a tomuto příspěvku dali prostor k působení.